

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

VOORBEREIDENDE EKSAMEN

2014

MEMORANDUM

WEEK:	2
SESSIE:	11
DATUM:	10 SEPTEMBER 2014 AM
VAK:	REKENINGKUNDE (10710)

SIEN ENGELSE WEERGAWE OP DIE KEERSY

GAUTENGSE DEPARTEMENT VAN ONDERWYS
VOORBEREIDENDE EKSAMEN

REKENINGKUNDE

MEMORANDUM

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
  2. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
  3. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie).
  4. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
  5. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
  6. Hierdie memorandum is nie vir publieke verspreiding nie omdat sekere items as foutief mag voorkom. Die aanpassings is gemaak as gevolg van nuanses in sekere vrae.
  7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
  8. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
  9. Waar metodepunte toegeken word, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat gedeeltelik foutief is nie.
  10. Kodes: f = vreemde items; p = plasing/aanbieding.
-
-

VRAAG 1: VERSOENINGS

(50 punte; 30 minute)

1.1 BANKVERSOENING

1.1.1	(a)	Waarom is dit nodig om bankversoening aan die einde van elke maand te doen? Gee TWEE redes.	
		<p>*Dit is 'n interne kontrolemaatreël. *Om die korrektheid van die banksaldo te bevestig. *Om uitstaande tjeks en deposito's op te volg. *Om foute en weglatings op te spoor.</p> <p>Enige TWEE aanvaarbare antwoorde ✓✓ ✓✓</p>	4

1.1.1	(b)	'n Tjek, gedateer 25 November 2014, is van 'n debiteur ontvang op 25 September 2014. Op watter datum sal dit in die Kontantontvangstejoernaal aangeteken word?	
		25 November 2014 ✓	1

1.1.2 GUALA HANDELAARS

1.1.1 (a)	Bereken die banksaldo van Guala Handelaars op 30 September 2014. Dui aan of die saldo wat jy bereken het gunstig of ongunstig is. Toon ALLE berekeninge. (Jy mag 'n Bankrekening gebruik om jou te help met die berekening.)																		
	<p>$(14\ 340✓ + 600✓ + 90✓ + 1\ 200✓) - 100✓✓ - (11\ 380✓ + 630✓ + 250✓ + 400✓)$ $= 3\ 470✓$ gunstig✓</p> <p>Of</p> <table style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th colspan="2" style="text-align: center;">BANK</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: right;">✓14 340</td> <td style="text-align: right;">✓✓100</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">✓600</td> <td style="text-align: right;">✓11 380</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">✓90</td> <td style="text-align: right;">✓630</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">✓1 200</td> <td style="text-align: right;">✓250</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">✓400</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">☑3 470</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right;">✓gunstig</td> </tr> </tbody> </table>		BANK		✓14 340	✓✓100	✓600	✓11 380	✓90	✓630	✓1 200	✓250		✓400		☑3 470		✓gunstig	12
BANK																			
✓14 340	✓✓100																		
✓600	✓11 380																		
✓90	✓630																		
✓1 200	✓250																		
	✓400																		
	☑3 470																		
	✓gunstig																		

1.1.2. (b) Bankversoeningstaat op 30 September 2014		Debiet	Krediet
	Kt saldo van Bankstaat		✓ 4 245
	Kt uitstaande deposito		✓ 1 730
	Dt uitstaande tjeks:		
	Nr. 150	✓ 125	
	Nr. 171 (11 Oktober 2014)	✓ 630	
	Nr. 179	✓ 350	
	Dt foutiewe deposito by die bank	✓ 1 400	
	Dt saldo van Bankrekening	☑ 3 470	
		5 975	5 975

7

DEBITEUREVERSOENING EN INTERNE KONTROLE

1.2.1	Verduidelik kortliks waarom die saldo van die Debiteure-kontrolerekening met die totaal van die Debiteurelys moet ooreenstem.
	Die Debiteurekontrole is 'n opsomming van die debiteure se rekeninge in die Debiteuregrootboek. ✓✓

2

1.2.2	Bereken die korrekte eindsaldo van die Debiteurekontrolerekening op 30 September 2014.
	$167\ 500 + 4\ 100\checkmark + 2\ 300\checkmark + 8\ 700\checkmark + 300\checkmark = 182\ 900\checkmark$ <p style="text-align: right;">(9 000✓✓)</p>

5

1.2.3	Lys van Debiteure van Kunene Handelaars op 30 September 2014. (Toon alle berekeninge.)		
	M Sloane	46 500 – 1 400 – 1 400	✓43 700
	K Jadey	31 800 – 7 600✓	✓24 200
	S Mtumi	27 000 + 2 300✓	✓ 29 300
	C Dancer	63 200 – 2 700✓	✓ 60 500
	P Rashid	8 600 + 7 600✓ + 8 700✓ + 300✓	☑ 25 200
			☑ 182 900
			2

1.2.4 (a)	Het Kunene Handelaars effektiewe beheer oor hulle debiteure? Verduidelik deur syfers aan te haal om jou antwoord te motiveer.	
	<p><u>Nee</u>✓</p> <p>127 500/187 500 = 68%✓ van die debiteure oorskry die betalingstydperk [terme] van 60 dae. ✓</p> <p>OF</p> <p>Slegs 32 %✓ van die debiteure hou by die kredietterme van 60 dae.✓</p> <p>Sloane, Dancer en Rashid oorskry hul kredietlimiete✓ met R13 700, R20 500 en R15 200 onderskeidelik.✓</p>	3

1.2.4 (b)	Noem TWEE maatreëls wat 'n maatskappy kan instel om debiteure aan te moedig om hulle rekeninge volgens die terme te vereffen.	
	<p>Enige 2 x ✓✓</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stuur maandeliks rekeninge uit. • Stuur herinneringe deur middel van teksboodskappe [SMS]. • Staan korting toe aan debiteure wat betyds betaal. • Hef rente op agterstallige rekeninge. • Weier verkope aan debiteure totdat agterstallige bedrae vereffen is. • Enige ander aanvaarbare antwoord. 	4

50

VRAAG 2: VERVAARDIGING

(45 punte; 25 minute)

2.1 DIE SKOENFABRIEK

2.1.1	Direkte Grondstofkoste	
	Aanvangsvoorraad	464 000
	Netto aankope	✓990 000
	Vraggeld op aankope (85 000 + 5 000)	✓✓90 000
		1 544 000
	Min: Slotvoorraad (403 650 - 72 000✓✓)	☑(331 650)
	Direkte Grondstofkoste	1 212 350

6

2.1.2	Fabrieksbokoste	
	Indirekte salaris: Fabrieksbestuurder	180 000
	Indirekte materiaal / Verbruiksgoedere (22 400 + 57 200✓ - 5 200✓ - 10 600✓)	☑63 800
	Water en elektrisiteit (285 200 + 24 000) X 60%	✓✓185 520
	Fabrieksversekering (17 400✓ x 70 / 30✓)	☑40 600
	Diverse fabrieksuitgawes (205 000-5000)	✓✓200 000
	Waardevermindering op fabrieksaanleg (72 000✓ + 20 000✓)	☑92 000
		761 920

14

2.1.3	Produksiekostestaar op 28 Februarie 2014	
	Direkte Grondstofkoste	☒ 1 212 350
	Direkte Arbeidskoste (908 000 + 45 800✓ + 458✓+3 664✓)	☒ 957 922
	Primêre koste	☒ 2 170 272
	Fabrieksbokoste	☒ 761 920
	Totale Koste van Produksie	2 932 192
	Goedere-in-bewerking aan begin van jaar	✓44 000
		2 976 192
	Goedere-in-bewerking aan einde van jaar	☒ (21 792)
	Koste van Produksie van Klaarprodukte (R1 200 x 2 462)	✓✓2 954 400
		<input type="text"/>
		<input type="text"/> 11

2.2 NET GESKENKE

2.2.1	Verduidelik die verskil tussen <i>vaste koste</i> en <i>veranderlike koste</i> .	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaste koste verander nie saam met die vlak van produksie nie .✓✓ ▪ Veranderlike koste sal toeneem of afneem afhangende van die vlak van produksie.✓✓ 	<input type="text"/>
		<input type="text"/>

2.2.2	(a)	Totale vaste koste
		R342 000 + R198 000 = R540 000 ✓✓
		<input type="text"/>
		<input type="text"/> 2

2.2.2	(b)	Veranderlike koste per eenheid
		$R69 + R32.10 = R101,10 \checkmark \checkmark$

2

2.2.3	Bereken die gelykbreekpunt. Kan die onderneming tevrede wees met hul huidige produksie van 18 000 eenhede? Verduidelik.	
	<p>$540\,000 \checkmark / 129,90 \quad (R231 \checkmark \quad R101,10 \checkmark)$</p> <p>$= 4\,157 \text{ eenhede } \checkmark \quad (\text{enige een gedeelte korrek})$</p> <p>Kommentaar</p> <p>Die onderneming kan tevrede wees, want hul produksie van 18 000 eenhede is meer as die gelykbreekpunt van 4 157 eenhede $\checkmark \checkmark$ en hulle maak dus 'n goeie wins.</p>	

6

45

VRAAG 3

MAATSKAPPY FINANSIËLE STATE

(60 punte; 35 minute)

3.1	Kies die korrekte woorde om die onderstaande sinne te voltooi.	
3.1.1	bedryfskapitaal ✓	
3.1.2	gekwalfiseerde ✓	
3.1.3	finansieringskoste ✓	
3.1.4	kontant en kontantekwivalente ✓	

4

JOYCO BEPERK

3.2.1	Korrekte netto wins na belasting op 30 Junie 2014.	
	Foutiewe netto wins voor belasting	830 000
	Versekering (7 200 / 12 x 4)✓	✓ ☒ 2 400
	Verlies weens brand (28 000 x 20%)	✓ ☒ (5 600)
	Voorsiening vir oninbare skuld aangesuiwer (1 650 – 1 440)	✓✓210
	Huurinkomste (91 300✓ – 4 200✓) / 13✓+ 700✓	☒ (7 400)
	Rente op lening (280 000 x 15%✓ / 12✓)	✓(3 500)
	Wins met verkoop van bate (14 500 + 14 500)	✓✓29 000
	Korrekte netto wins voor belasting	845 110
	Inkomstebelasting	☒ (247 800)
	Netto wins na belasting	☒ 597 310

9

3.2.2	Laste-afdeling van die Balansstaat (Staat van Finansiële Posisie) op 30 Junie 2014. Waar notas nie gevra word nie, moet berekeninge in hakies getoon word ten einde deelpunte te verdien.		
	Nie-bedryfslaste		243 500
	Lening: Zorro Bank (280 000✓ + 3 500✓ - 40 000✓)		☒ 243 500
	Bedryfslaste		✓ 396 700
	Handels en ander betaalbare bedrae (insluitend SAID: Inkomstebelasting)		306 200
	Oortrokke Bank (enige bedrag ☒ (550 000✓ + 1 500 ✓ – 602 000 ☒) of (602 000 – 1 500 – 550 000)		☒ 50 500
	Korttermyn lening ✓		✓40 000
			☒ 3 729 710

13

3.2.3	NOTAS TOT DIE BALANSSTAAT:		
(a)	Gewone Aandelekapitaal		
	Gemagtig:		
	500 000 gewone aandele		
	Uitgereik:		
	300 000✓ aandele op 30 Junie 2013 @ R8✓ elk		✓ 2 400 000
	100 000✓ aandele uitgereik @ R 8,20✓ elk		✓ 820 000
	70 000✓ aandele teruggekoop @ R8,05✓ elk		☒ (563 500)
	330 000✓ aandele op 30 Junie 2014		☒ 2 656 500

11

3.2.3	NOTAS TOT DIE BALANSSTAAT:		
(b)	Behoue inkomste		
	Saldo aan einde van vorige jaar		✓ 310 000
	Netto wins na belasting		☑ 597 310
	Aandele teruggekoop (70 000✓ x 55c✓)		☑ (38 500)
	Dividende vir die jaar		☑ (431 000)
	Betaal (400 000✓ x 50c✓)		☑ 200 000
	Verklaar (330 000✓ x 70c✓)		☑ 231 000
	Saldo aan einde van huidige jaar		☑ 437 810
			13

60

VRAAG 4

KONTANTVLOEI EN ONTLEDING VAN VERHOUDINGS

(75 punte; 50 minute)

4.1			
	4.1.1	F ✓	
	4.1.2	E ✓	
	4.1.3	C ✓	
	4.1.4	A ✓	
	4.1.5	D ✓	

5

NANDIPWE BEPERK

NOTAS TOT DIE KONTANTVLOEISTAAT		
4.2	Versoening tussen netto wins voor belasting en kontant gegeneer uit bedryfsaktiwiteite, op. (Toon berekeninge in hakies.)	
	Netto wins voor belasting (165 200 x100/28)	✓✓ 590 000
	Aansuiwerings ten opsigte van:	
	Waardevermindering	✓ 16 645
	Rente op lening	✓✓ 120 000
	Bedryfswins voor veranderinge in Bedryfskapitaal	726 645
	Netto verandering in Bedryfskapitaal	☑ 37 765
	Afname in voorraad (145 000 – 125 000)	✓✓ 20 000
	Afname in Handels en ander ontvangbares (139 000✓ – 115 000✓)	☑ 24 000
	Afname in Handels en ander betaalbares (56 800 ✓ – 50 565)✓	☑ (6 235)
	Kontant gegeneer uit Bedryfsaktiwiteite	☑ 764 410

15

4.3	Kontantvloei uit Bedryfsaktiwiteite	
	Kontant gegenerereer uit bedryfwichede (sien 4.2)	☒ 764 410
	Rente betaal (sien 4.2)	☒ (120 000)
	Dividende betaal	(24 000)
	Inkomstebelasting betaal (165 200✓ – 4 000✓ – 10 375✓)	☒ (150 825)
		☒ 469 585
		7

4.4	Kontantvloei uit Beleggingsaktiwiteite	
	Vaste bates aangekoop (16 645✓+19 430✓+79 440✓ - 64 800 ✓ = 50 715 +150 000✓) (kontroleer omgekeerde)	☒ (200 715)
	Opbrengs met verkoop van vaste bates	✓ 19 430
	Vaste deposito verval	✓ 60 000
		☒ (121 285)
		9

4.5	Kontantvloei uit Finansieringsaktiwiteite	
	Opbrengs uit aandele verkoop (100 000 x R15)✓	✓1 500 000
	Terugkoop van aandele (10 000 x R15.00)✓	✓(150 000)
	Terugbetaling van lening (1 070 000 – 350 000)✓	✓(720 000)
		☒ 630 000
		7

4.6	Identifiseer DRIE maniere waarop die terugbetaling van die lening en die toename in vaste bates gefinansier is.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opbrengs uit die verkoop van aandele. ✓ ▪ Kontantvloei uit bedryfsaktiwiteite ✓ ▪ Vaste deposito wat verval. ✓ 	
		3

4.7.1	Netto batewaarde per aandeel (NBW)		
	$\frac{2\,499\,900\checkmark}{190\,000\checkmark\checkmark} \times \frac{100}{1}$ <p>= 1315 sent ☒ (enige deel korrek)</p>		
<table border="1" style="margin-left: auto;"> <tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="text-align: center;">4</td></tr> </table>			4
4			

4.7.2	Skuld/Ekwiteitsverhouding		
	$350\,000\checkmark : 2\,499\,900\checkmark$ <p>= 0,14 : 1 ☒ of 0,1 : 1 (enige deel korrek)</p>		
<table border="1" style="margin-left: auto;"> <tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="text-align: center;">3</td></tr> </table>			3
3			

4.7.3	Opbrengs op aandeelhoudersbelang.		
	$\frac{424\,800\checkmark}{\frac{1}{2}\checkmark(1\,085\,100\checkmark + 2\,499\,900\checkmark)} \times \frac{100}{1}$ <p style="text-align: center;">1 792 500</p> <p>= 23,7% ☒ of 24% (enige deel korrek)</p>		
<table border="1" style="margin-left: auto;"> <tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr> <tr><td style="text-align: center;">5</td></tr> </table>			5
5			

4.8	<p>Met verwysing na die lening en die terugbetaling daarvan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dink jy dit was 'n goeie idee om so 'n groot gedeelte van die lening terug te betaal? ▪ Verduidelik kortliks jou bevindinge met verwysing na TWEE finansiële aanwysers. Noem en haal syfers aan ter verduideliking.
	<p>Ja ✓</p> <p>Skuld/Ekwiteitsverhouding: ✓</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verbeter van 1 : 1 na 0,14 : 1 ✓✓ (sien 4.7.2) ▪ Risiko in terme van skuld het substansieel gedaal ✓ <p>Opbrengs op totale kapitaal aangewend: ✓</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verbeter van 18% na 28,4% ✓✓ ▪ Positief gerat ✓ ▪ Opbrengs van 28,4 % teenoor 'n rentekoers van 15% dui op positiewe styging in winste.

9

4.9	<p>Maak TWEE opmerkings oor die netto batewaarde per aandeel vir 2014. Maak gebruik van finansiële aanwysers of syfers om jou mening te staaf. Die aandeelhouers op die AJV was nie gelukkig met die daling in die aandeelprys op die JEB oor die laaste twee jaar nie. Gee 'n moontlike rede vir die afname. Maak 'n aanbeveling aan die direkteure om die probleem reg te stel.</p>										
	<p>Kommentaar oor NBW</p> <p>NBW per aandeel styg vanaf 1195c in 2013 na 1315c in 2014 ✓✓ (sien 4.7.1)</p> <p>NBW van 1315c is meer as die markprys op die JEB of 1117c ✓✓</p> <p>Moontlike rede vir die afname in aandeelprys:</p> <table border="1" data-bbox="256 741 1286 1451"> <thead> <tr> <th data-bbox="256 741 772 779">Rede ✓✓</th> <th data-bbox="772 741 1286 779">Oplossing ✓✓</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="256 779 772 927"> <ul style="list-style-type: none"> Die moontlikheid van 'n gekwalifiseerde ouditverslag. </td> <td data-bbox="772 779 1286 927"> <ul style="list-style-type: none"> Direkteure moet verseker dat maatskappy finansies nie gebruik word vir persoonlike gewin nie. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="256 927 772 1003"> <ul style="list-style-type: none"> Gebrek aan vertroue in die bestuur van die maatskappy. </td> <td data-bbox="772 927 1286 1003"> <ul style="list-style-type: none"> Verbeter die beeld van die maatskappy deur publisiteit. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="256 1003 772 1263"> <ul style="list-style-type: none"> Uit die finansiële resultate is dit duidelik dat direkteure gefokus het op die bestuur van die maatskappy, maar nou moet hulle fokus op publisiteit. </td> <td data-bbox="772 1003 1286 1263"> <ul style="list-style-type: none"> Stel 'n Openbare Betrekkinge Beampte aan wat die vordering van die maatskappy kan blootstel aan potensiële beleggers en publiseer die maatskappy se pogings in die media. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="256 1263 772 1451"> <ul style="list-style-type: none"> Gebrek aan deelname aan korporatiewe maatskaplike investering en gemeenskapsprojekte. </td> <td data-bbox="772 1263 1286 1451"> <ul style="list-style-type: none"> Direkteure moet deelneem aan omgewingsprojekte of adverteer by plaaslike funksies om hul maatskappy blootstelling te gee. </td> </tr> </tbody> </table> <p>Of enige aanvaarbare antwoord.</p>	Rede ✓✓	Oplossing ✓✓	<ul style="list-style-type: none"> Die moontlikheid van 'n gekwalifiseerde ouditverslag. 	<ul style="list-style-type: none"> Direkteure moet verseker dat maatskappy finansies nie gebruik word vir persoonlike gewin nie. 	<ul style="list-style-type: none"> Gebrek aan vertroue in die bestuur van die maatskappy. 	<ul style="list-style-type: none"> Verbeter die beeld van die maatskappy deur publisiteit. 	<ul style="list-style-type: none"> Uit die finansiële resultate is dit duidelik dat direkteure gefokus het op die bestuur van die maatskappy, maar nou moet hulle fokus op publisiteit. 	<ul style="list-style-type: none"> Stel 'n Openbare Betrekkinge Beampte aan wat die vordering van die maatskappy kan blootstel aan potensiële beleggers en publiseer die maatskappy se pogings in die media. 	<ul style="list-style-type: none"> Gebrek aan deelname aan korporatiewe maatskaplike investering en gemeenskapsprojekte. 	<ul style="list-style-type: none"> Direkteure moet deelneem aan omgewingsprojekte of adverteer by plaaslike funksies om hul maatskappy blootstelling te gee.
Rede ✓✓	Oplossing ✓✓										
<ul style="list-style-type: none"> Die moontlikheid van 'n gekwalifiseerde ouditverslag. 	<ul style="list-style-type: none"> Direkteure moet verseker dat maatskappy finansies nie gebruik word vir persoonlike gewin nie. 										
<ul style="list-style-type: none"> Gebrek aan vertroue in die bestuur van die maatskappy. 	<ul style="list-style-type: none"> Verbeter die beeld van die maatskappy deur publisiteit. 										
<ul style="list-style-type: none"> Uit die finansiële resultate is dit duidelik dat direkteure gefokus het op die bestuur van die maatskappy, maar nou moet hulle fokus op publisiteit. 	<ul style="list-style-type: none"> Stel 'n Openbare Betrekkinge Beampte aan wat die vordering van die maatskappy kan blootstel aan potensiële beleggers en publiseer die maatskappy se pogings in die media. 										
<ul style="list-style-type: none"> Gebrek aan deelname aan korporatiewe maatskaplike investering en gemeenskapsprojekte. 	<ul style="list-style-type: none"> Direkteure moet deelneem aan omgewingsprojekte of adverteer by plaaslike funksies om hul maatskappy blootstelling te gee. 										

8

VRAAG 5

KONTANTBEGROTING EN INTERNE KONTROLE

(40 punte; 24 minute)

5.1.1	Skryf die stelling korrek oor: "n Kontantbegroting is 'n finansiële staat wat die werklike inkomstes en uitgawes vir 'n spesifieke tydperk aantoon."
	'n Kontantbegroting is 'n finansiële plan✓ wat die geprojekteerde / verwagte✓ ontvangste en betalings✓ vir 'n sekere tydperk aantoon.

3

5.1.2	Skryf die stelling korrek oor: "n Kontantbegroting word opgestel om die wins of verlies te bereken"
	'n Kontantbegroting word opgestel om die surplus✓ or tekort✓ in kontant✓ aan die einde van 'n spesifieke tydperk, te bereken.
	OF
	'n Kontantbegroting word voorberei om te bepaal of die bankrekening✓ gunstig/ongunstig is aan die einde van 'n spesifieke tydperk.

3

5.2.1	Ontvangstes van Debiteure vir September 2014. (Debiteure invorderingskedule)															
	<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th colspan="3" style="text-align: center;">DEBITEURE INVORDERINGSKEDULE</th> </tr> <tr> <th style="text-align: left;">Maand 2014</th> <th style="text-align: center;">Kredietverkope</th> <th style="text-align: center;">September</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">Julie</td> <td style="text-align: center;">76 950</td> <td style="text-align: center;">27 702✓✓</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Augustus</td> <td style="text-align: center;">83 025✓</td> <td style="text-align: center;">83 025 x 60%✓ = R49 815✓</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Totaal</td> <td></td> <td style="text-align: center;">R77 517☑</td> </tr> </tbody> </table>	DEBITEURE INVORDERINGSKEDULE			Maand 2014	Kredietverkope	September	Julie	76 950	27 702✓✓	Augustus	83 025✓	83 025 x 60%✓ = R49 815✓	Totaal		R77 517☑
DEBITEURE INVORDERINGSKEDULE																
Maand 2014	Kredietverkope	September														
Julie	76 950	27 702✓✓														
Augustus	83 025✓	83 025 x 60%✓ = R49 815✓														
Totaal		R77 517☑														

5

5.2.2	Betalings aan Krediteure vir September 2014.
	(110 700 x 100/180) - 5% = 58 425✓✓ OF 61 500 - 5% = 58 425✓✓

2

5.3	Kontantbegroting vir die tydperk 1 Augustus 2014 tot 30 September 2014.		
	KONTANTONTVANGSTE	AUGUSTUS	SEPTEMBER
	Kontantverkope	27 675	✓✓ 24 300
	Ontvangste van debiteure	78 975	☑ 77 517
	Lening ontvang	90 000	
	Totale ontvangste	196 650	☑ 101 817
	KONTANTBETALINGS		
	Betalings aan krediteure	54 150	☑ 58 425
	Bedryfsuitgawes	✓ 8 250	8 250
	Water en elektrisiteit	3 000	✓✓ 3 300
	Salaris	14 000	✓ 15 120
	Lone	15 000	✓ 15 000
	Onttrekkings	✓ 30 000	45 000
	Toerusting		✓✓ 32 800
	Totale betalings	124 400	☑ 177 895
	Kontant surplus (tekort)	72 250	☑ (76 078)
	Bank (beginsaldo)	35 200	✓ 107 450
	Bank (eindsaldo)	107 450	☑ 31 372

17

5.4	Bestudeer die Kontantbegroting en identifiseer TWEE groot probleme. Verduidelik kortliks die gevolge van elke probleem wat jy geïdentifiseer het en verskaf oplossings vir die probleme.						
	<p>Probleem ✓ enige enkele probleem Gevolg ✓✓ verduideliking van enige probleem Oplossing ✓✓ enige moontlike oplossing</p> <table border="1" data-bbox="236 533 1284 1413"> <thead> <tr> <th data-bbox="236 533 790 571">Probleem en Gevolg</th> <th data-bbox="790 533 1284 571">Oplossing</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="236 571 790 1153"> Geen toename in werknemers se salarisse. Werknemers raak ontnugter en hul produktiwiteit neem af. Toegewyde werknemers mag dalk bedank en poste elders opneem agv die onregverdige praktyk. of Die bestuurder ontvang 'n verhoging van 8%. Dit mag beskou word as 'n onregverdige arbeidspraktyk. of Die eienaar wil 'n addisionele R15 000 onttrek om deur Afrika te toer. (33% meer as sy normale onttrekking) </td> <td data-bbox="790 571 1284 1153"> Maak voorsiening vir inflasie-gebaseerde verhogings vir werknemers. Gee prestasie-bonusse. Dit sal werknemers motiveer om meer effektief te wees en produktiwiteit sal verhoog. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="236 1153 790 1413"> Geen voorsiening was gemaak vir advertensies gedurende die begrotingsmaande nie. Dit kan lei tot 'n afname in verkope. </td> <td data-bbox="790 1153 1284 1413"> Begroot 'n persentasie van die maandelikse verkope vir advertensies ten einde verkope en wins te verhoog. </td> </tr> </tbody> </table>	Probleem en Gevolg	Oplossing	Geen toename in werknemers se salarisse. Werknemers raak ontnugter en hul produktiwiteit neem af. Toegewyde werknemers mag dalk bedank en poste elders opneem agv die onregverdige praktyk. of Die bestuurder ontvang 'n verhoging van 8%. Dit mag beskou word as 'n onregverdige arbeidspraktyk. of Die eienaar wil 'n addisionele R15 000 onttrek om deur Afrika te toer. (33% meer as sy normale onttrekking)	Maak voorsiening vir inflasie-gebaseerde verhogings vir werknemers. Gee prestasie-bonusse. Dit sal werknemers motiveer om meer effektief te wees en produktiwiteit sal verhoog.	Geen voorsiening was gemaak vir advertensies gedurende die begrotingsmaande nie. Dit kan lei tot 'n afname in verkope.	Begroot 'n persentasie van die maandelikse verkope vir advertensies ten einde verkope en wins te verhoog.
Probleem en Gevolg	Oplossing						
Geen toename in werknemers se salarisse. Werknemers raak ontnugter en hul produktiwiteit neem af. Toegewyde werknemers mag dalk bedank en poste elders opneem agv die onregverdige praktyk. of Die bestuurder ontvang 'n verhoging van 8%. Dit mag beskou word as 'n onregverdige arbeidspraktyk. of Die eienaar wil 'n addisionele R15 000 onttrek om deur Afrika te toer. (33% meer as sy normale onttrekking)	Maak voorsiening vir inflasie-gebaseerde verhogings vir werknemers. Gee prestasie-bonusse. Dit sal werknemers motiveer om meer effektief te wees en produktiwiteit sal verhoog.						
Geen voorsiening was gemaak vir advertensies gedurende die begrotingsmaande nie. Dit kan lei tot 'n afname in verkope.	Begroot 'n persentasie van die maandelikse verkope vir advertensies ten einde verkope en wins te verhoog.						

10

40

VRAAG 6: VOORRAADWAARDASIES

(30 punte; 15 minute)

6.1	Waarde van die slotvoorraad deur gebruik te maak van die EIEU metode van voorraadwaardasie. Die waarde van die slotvoorraad volgens die Geweegde Gemiddeldemetode is R756 750.																
	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th data-bbox="252 456 935 533">Eerste In Eerste Uit (EIEU)</th> <th data-bbox="943 456 1251 533">Geweegde Gemiddeld</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="252 533 935 609">120 eenhede</td> <td data-bbox="943 533 1251 609"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="252 609 935 685">80 x R6 500 = R520 000✓</td> <td data-bbox="943 609 1251 685"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="252 685 935 761">40 x R5 500 = R220 000✓</td> <td data-bbox="943 685 1251 761"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="252 761 935 837">120 x 1 375 = R165 000✓✓</td> <td data-bbox="943 761 1251 837"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="252 837 935 913">= <u>R905 000</u> ☒ (enige een korrek)</td> <td data-bbox="943 837 1251 913"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="252 913 935 1005"></td> <td data-bbox="943 913 1251 1005" style="text-align: center;">= <u>R756 750</u></td> </tr> </tbody> </table>	Eerste In Eerste Uit (EIEU)	Geweegde Gemiddeld	120 eenhede		80 x R6 500 = R520 000✓		40 x R5 500 = R220 000✓		120 x 1 375 = R165 000✓✓		= <u>R905 000</u> ☒ (enige een korrek)			= <u>R756 750</u>		5
Eerste In Eerste Uit (EIEU)	Geweegde Gemiddeld																
120 eenhede																	
80 x R6 500 = R520 000✓																	
40 x R5 500 = R220 000✓																	
120 x 1 375 = R165 000✓✓																	
= <u>R905 000</u> ☒ (enige een korrek)																	
	= <u>R756 750</u>																

6.2	Gebruik die EIEU-metode en bereken die Koste van verkope.		
	<p data-bbox="228 1128 1326 1173">A/V + aankope + invoerbelasting - slotvoorraad</p> <p data-bbox="228 1173 1326 1218">= 70 000✓ + R1 930 000✓ + 522 500 ✓✓ - 905 000☒</p> <p data-bbox="228 1218 1326 1263">= R1 617 500 ☒ (enige een korrek)</p>		6

6.3	Bereken die aantal voorraadeenhede wat vermis word.		
	<p data-bbox="228 1509 1326 1554">20 ✓ + 380 ✓ = 400 beskikbaar vir verkope</p> <p data-bbox="228 1554 1326 1599">- 258✓ verkoop</p> <p data-bbox="228 1599 1326 1644">- 120✓ fisiese opname</p> <p data-bbox="228 1644 1326 1688">= 22 ✓ vermis</p>		5

6.4	<p>Watter aanbevelings sal jy aan die HUB maak om die probleem rakende die vermiste eenhede aan te spreek. Verskaf TWEE goeie oplossings.</p>
	<p>Oplossing 1:</p> <p>Skakel oor na die Deurlopende voorraadstelsel ✓✓ Gereelde voorraadopnames en beter beheer oor voorraad (Verdeling van pligte / Veilige werksomgewing)</p> <p>Oplossing 2:</p> <p>Dokumentasie → behoorlike magtiging, ontvangs van goedere ✓✓ (Enige ander aanvaarbare antwoord)</p>

4

6.5	<p>Koel Handelaars gebruik die Periodieke Voorraadstelsel. Verduidelik kortliks aan die HUB hoe die Deurlopende Voorraadstelsel werk. Noem TWEE van die belangrikste voordele van die Deurlopende Voorraadstelsel in jou verduideliking.</p>
	<p>Verduideliking:</p> <p>Koste van verkope word bereken met elke verkoopstransaksie. ✓✓</p> <p>Voordele:</p> <p>Handelsvoorraad se saldo word onmiddellik aangepas.</p> <p>Tekorte kan betyds ontdek word deur fisiese voorraadopnames.</p> <p>Bruto wins kan enige tyd bereken word sonder dat 'n fisiese voorraadopname nodig is.</p> <p>Enige 2 x ✓</p>

4

6.6	Die HUB het gevra dat jy die finansiële state voorberei gebaseer op die EIEU-metode. Sal jy toestem om aan hierdie versoek te voldoen? Verskaf 'n gedetailleerde verduideliking ter ondersteuning van jou antwoord.
	<p>Mening: NEE✓</p> <p>Verduidelikings✓✓✓</p> <p>Goeie antwoord = 3 punte; gedeeltelike antwoord = 2 of 1 punt; verkeerd = 0</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ EIEU metode sal 'n groter bruto wins oplewer. ▪ Manipulering van syfers is bedrog en oneties.. ▪ Teenstrydig met SAID se vereistes. ▪ Professionele rekenmeester is gebind deur 'n etiese kode. <p>(Enige ander aanvaarbare antwoord)</p>

4

6.7	Watter ander metode van voorraadwaardasie kan gebruik word?
	Spesifieke identifikasie-metode✓✓

2

30

TOTAAL: 300